

DOF motivationsundersøgelse af aktive fuglekiggere
Atlas III og Punkttællingsprogrammet

Natlyt på Holmen ved Lærkenfelt å

Foto: Svend Erik Mikkelsen

Charlotte Mathiassen, Charlotte Moshøj og Thomas Vikstrøm
Endelig rapport 2018

Tak til Aage V. Jensen Naturfond for støtte til Atlas III og til Miljøministeriet for støtte til Punkttællingsprogrammet. Vi takker også Rie B. E. Jensen for udarbejdelse af figurer.

Foto: Albert Steen-Hansen

Man bliver så glad af at gøre en forskel

At gøre en forskel, det er lige netop det, mange punkttællere og atlas-kvadratansvarlige gerne vil.

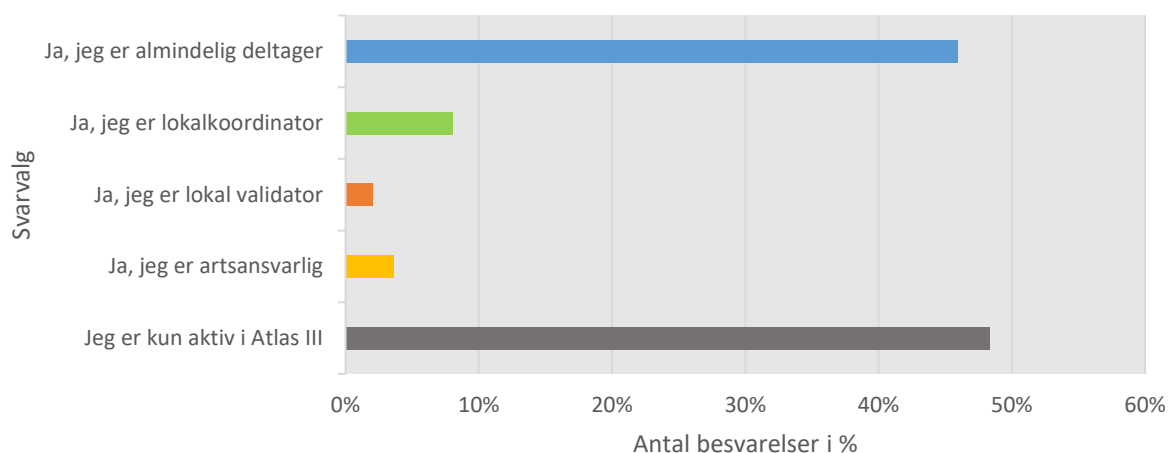
DOF's to store Citizen Science projekter, Atlas III og Punkttællingsprogrammet bygger på det fundament af data, som frivillige fuglekiggere indsamler og indrapporterer. Således skaber denne frivilligindsats muligheden for at udføre videre analyser og resultater, som dokumenterer tilstanden og tendensen for fuglene i Danmark. Derved skabes muligheder for forskning og overvågning, som ellers ikke ville være mulig. Hvor Atlas III har til formål at dokumentere den aktuelle udbredelse af alle ynglende fuglearter i Danmark, samt beregne tætheder og bestandsestimater for de mest almindelige fuglearter i ynglesæsonen og om vinteren, handler Punkttællingsprogrammet om at opretholde en konstant overvågning af fuglebestandene. Fugletællinger i DOF's Punkttællingsprogram er en af de DOF-aktiviteter, der har fundet størst anvendelse i naturforvaltningen.

DOF gennemførte i 2017 en undersøgelse af, hvad der motiverer DOF's aktive fuglekiggere i deres frivillige arbejde. Undersøgelsen, der foregik online, blev sendt ud til alle kvadratansvarlige i Atlas III og til de punkttællere, DOF har e-mail adresser til. Til de fleste spørgsmål var det muligt at give flere svar, og komme med personlige kommentarer. I alt svarede 248 kvadratansvarlige og 148 punkttællere. Efterfølgende gennemførte DOF personlige interviews med 9 aktive, der gerne ville fortælle lidt mere om deres motivation og oplevelser som DOF frivillige. Resultaterne af undersøgelsen er blevet præsenteret i en artikel i Fugle og Natur. Denne rapport indeholder en mere detaljeret præsentation af resultaterne. I annekserne til denne rapport kan man se svarene i deres helhed.

Overordnet viser undersøgelsen gennemgående meget stor tilfredshed med både Atlas III og Punkttællingsprogrammet og deres organisering, samt meget stor interesse blandt deltagerne for at fortsætte i et nyt projekt. 97 % af punkttællerne og 94 % af atlasdeltagerne ønsker fortsat at være aktive i DOF.

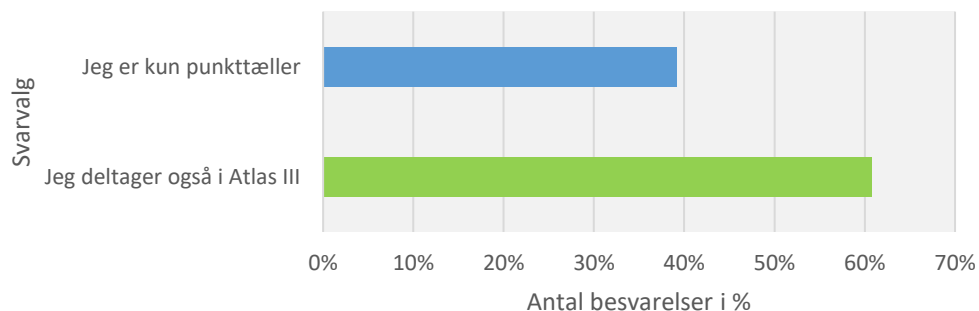
Flere fuglekiggere bidrager bredt

På spørgsmålet, om de også er aktive i Punkttællingsprogrammet, svarede atlasdeltagerne:

Figur 1a

På spørgsmålet, om punkttællerne også er aktive i Atlas III svarede deltagerne:

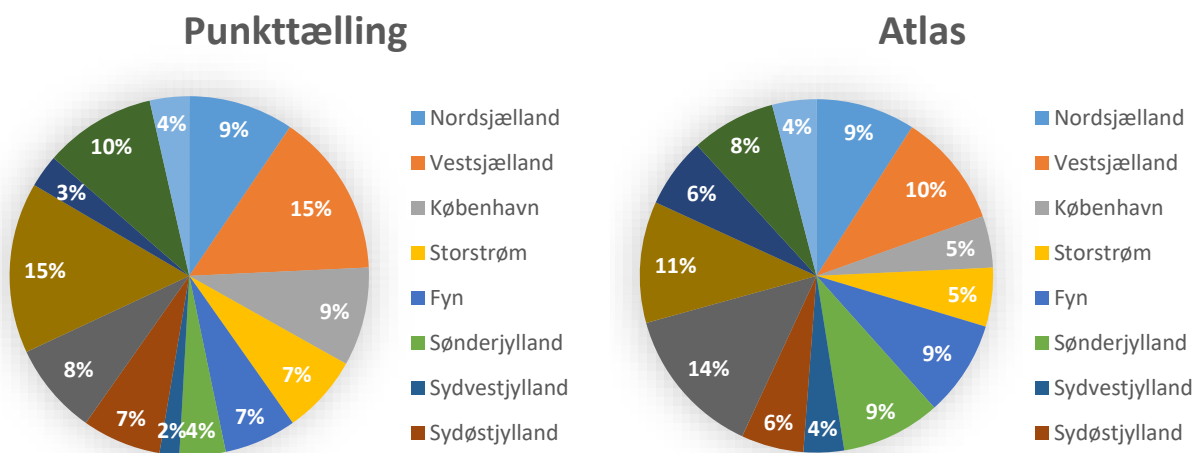

Figur 1b

Der er altså et stort sammenfald mellem punkttællere og atlaskvadratansvarlige, hvilket er med til at forklare en udbredt overensstemmelse i besvarelserne mellem de to deltagergrupper.

Deltagerne mener ikke, at engagementet i Atlas III sker på bekostning af Punkttællingsprogrammet. Nogle punkttællere synes ikke selv, de har erfaring nok til at bidrage til Atlas III, men som en kvadratansvarlig skriver: ”Jeg blev opfordret til at være kvadratansvarlig, da man manglede en i det område, jeg bor i. Selv var jeg lidt betænkelig ved, om jeg kunne overkomme opgaven. Det har medført, at jeg har været meget i felten for at øge min erfaring. Undervejs har jeg fået god støtte af erfarne ornitologer, hvilket har gjort mig tryk ved opgaven, som jeg har fundet spændende og udfordrende”.

På spørgsmålet, hvilken lokalafdeling de er aktive i, svarer deltagerne:

Figur 2

Fordelingen på lokalafdelinger ligner hinanden i begge projekter. Der er dog nogle forskelle. F.eks. svarer 17 % punkttællere, at de er aktive i Vestsjælland mod kun 9 % atlasdeltagere. Langt de fleste er aktive i den lokalafdeling, de tilhører.

I begge grupper har 56 % været aktive i mere end 20 år, mens kun omkring 25 % har været aktive i mindre end 10 år. Samlet er 15 % af deltagerne i undersøgelsen kvinder og kun 2 % yngre end 45, mens mere end 70 % er ældre end 60.

Det er godt, nogle fortæller om problemerne

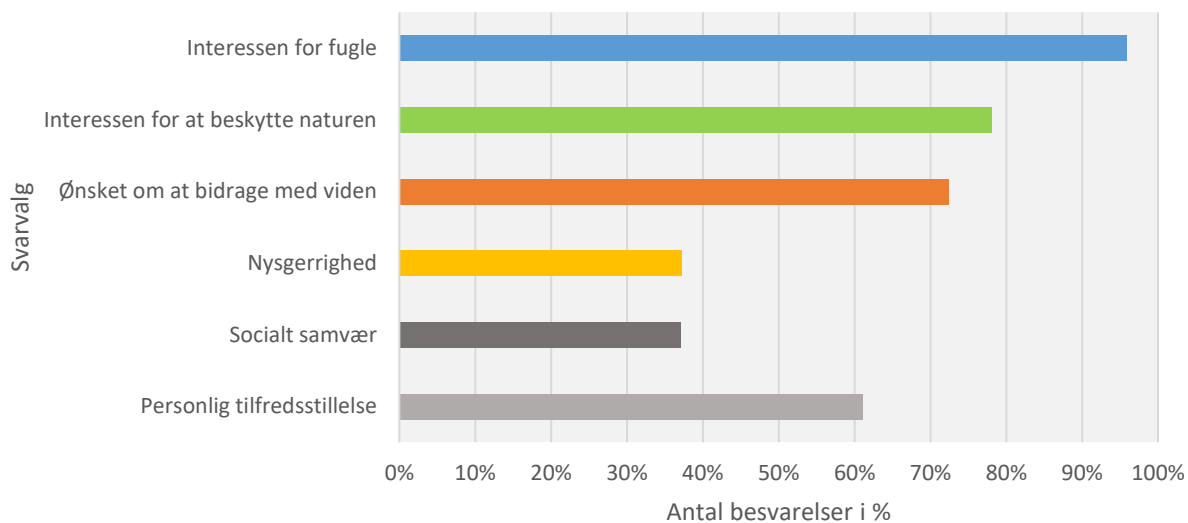
Jeg har kun været aktiv i få år. Jeg begyndte med et kursus om trækfugle, og siden deltog jeg i et fuglestemmekursus. Jeg er motiveret af, at jeg kan bruge min tillærte viden til at opdage fugle, og omsætte den viden til praksis. Som alle fuglekiggere er jeg også naturinteresseret. Det er godt, at der er nogle folk, der fortæller politikerne om problemerne, f.eks. om drab på sangfugle i Sydeuropa eller landbrugets påvirkning af fugle. Jeg håber, mine data kan påvirke miljø- og landbrugspolitikken. Det er godt med belønningsture, der bringer folk sammen. Jeg vil gerne fortsætte som punkttæller og evt. et lignende andet projekt, der ikke er for tidskrævende, og hvis jeg er dygtig nok. *Punkttæller/ kvinde*

Det handler om fugle

Der er stor enighed i besvarelsene om, at det vigtigste er fuglene. De engagerede fuglekiggere er aktive i DOF's projekter, fordi de kan lide at kigge på fugle og synes, de har noget at bidrage med, når de indsamler og deler data, DOF kan bruge i sit arbejde. De kigger på fugle også uden for DOF, men projekterne giver deres fuglekiggeri en retning og systematik. Selvom det tager tid og kan koste penge, opvejes det af det, de får ud af at deltage. DOF har tydeligvis at gøre med en meget motiveret gruppe aktive, der gerne fortsat vil have mulighed for at bruge og udvide deres viden om fugle og dermed støtte DOF's arbejde for at værne om fugle og natur.

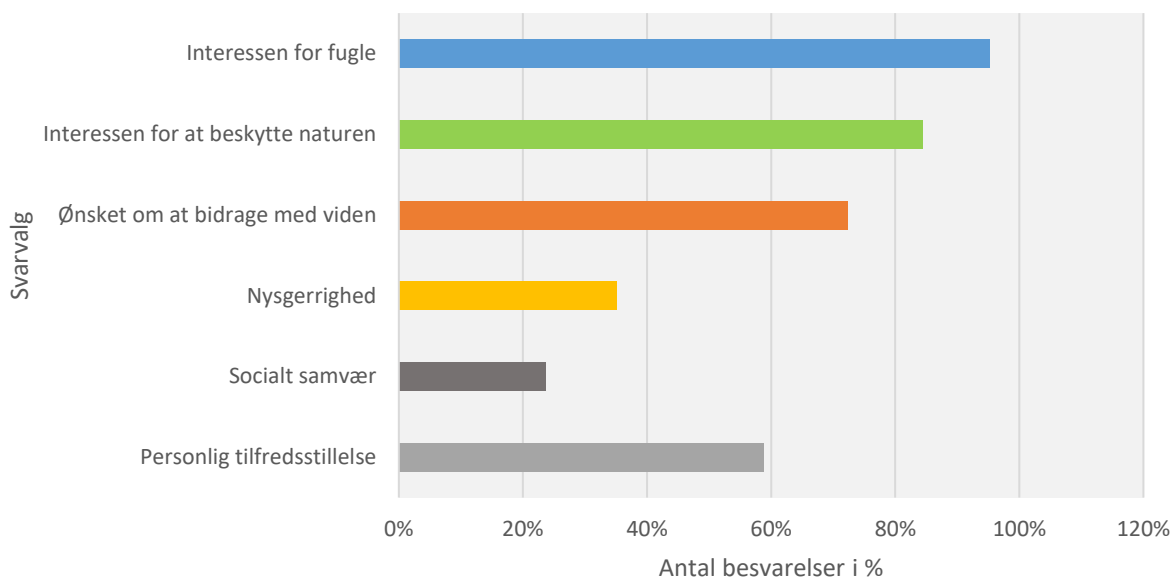
På spørgsmålet om, hvorfor deltagerne er aktive i DOF, er der meget lille forskel på besvarelsene mellem atlaskvadratansvarlige og punkttællere.

Atlas

Figur 3a

Punkttælling

Figur 3b

Det overordnede budskab også i de individuelle kommentarer er, at meningsfuldt arbejde giver livsglæde, og at deltagerne er drevet af interessen for fugle, naturbeskyttelse og ren fornøjelse. Som en kvadratansvarlig skriver: "Vores danske natur er hele tiden truet, så jeg vil gerne kunne bidrage med at samle oplysninger om fugle, som videnskabsfolk kan bruge i forsøget på at bevare og skabe mere mangfoldig natur". En anden skriver: "Jeg synes ganske enkelt, det er spændende at komme ud i

landskabet og finde så mange arter som muligt. En tillægsgevinst har været, at jeg er positivt overrasket over så mange gode små biotoper, jeg er kommet ud i”, en anden beskriver Atlas III som ren fornøjelse. En punkttæller skriver i samme ånd: ”Ingen dage i naturen er ens, og jeg ved ikke, hvad jeg støder på”, og en anden: ”Når man er storforbruger af naturen, må man give noget tilbage”. Der er enighed om, at både Atlas III og punkttællingerne er meningsfulde, og at det giver livsglæde at bidrage.

Min viden er værdifuld

Jeg er aktiv i Atlas, fordi jeg er interesseret i fugle, men også fordi min viden er værdifuld gennem de data, DOF bruger og den stemme, DOF får. Atlas forøget min glæde ved at være ude i naturen. Jeg oplever mere intenst, når jeg opsøger noget bestemt, men der er også uventede oplevelser, fordi jeg afsøger hele kvadratet. Efter projektet vil jeg fortsætte som punkttæller, men også gerne i et projekt, der minder om Atlas, f.eks. kunne det være godt at registrere ynglefugle; der kunne DOF være mere aktiv. Generelt er det mit indtryk, at DOF bruger data godt, men foreningen kunne godt være mere aktiv mht. formidle den viden, vi får fra bl.a. Atlas til helt almindelige mennesker, også i lokalområderne. Det er mit indtryk, at det er der stor interesse for, og det er DOF ikke så god til.

Kvadratansvarlig/mand

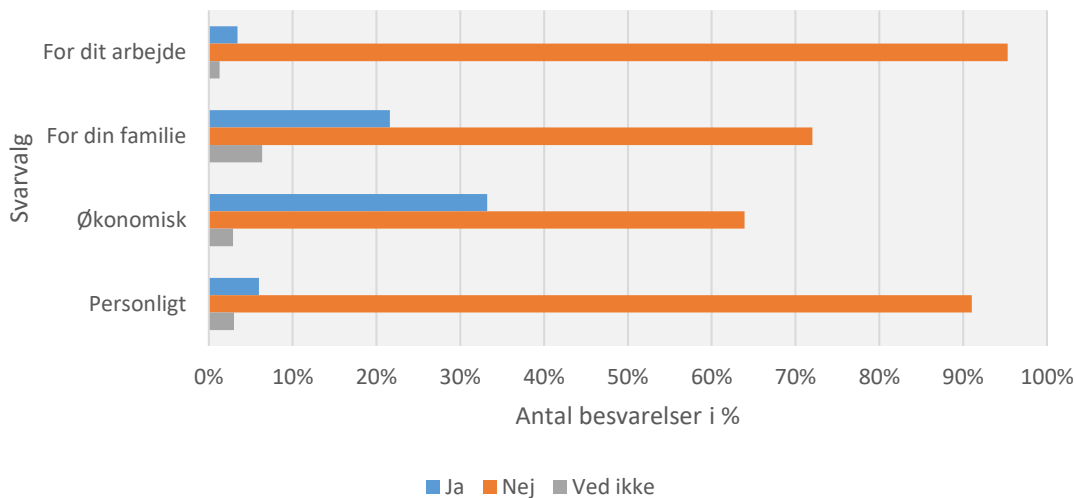
Omkostningerne er det hele værd

Atlas har betydet alt for mig

Jeg startede på bar bund, men ville lære og sprang bare ud i det og blev godt modtaget. Jeg er motiveret af min interesse for fugle og vil gerne give noget videre. Jeg ved ikke så meget om, hvordan data bliver brugt, men håber at de data, jeg har indsamlet giver et godt billede af bestanden, der kan bruges til forvaltning i Danmark og EU. Jeg kan godt lide DOF, fordi der ikke er langt fra top til bund, der er rammer for ens frivillighed, og man kan være aktiv på forskellige planer. Atlas har tvunget mig til at få oplevelser, jeg ellers ikke ville have haft. Jeg har lært at læse landskaberne i stedet for bare at vente på, at en fugl tilfældigt dukker op. Atlas har betydet alt for mig, også socialt, og atlaslejre er fantastiske. Det er meget demokratisk, alle kan være med. Jeg føler mig helt desperat ved tanken om, at Atlas ophører og vil gerne deltage i et nyt projekt med at samle data, f.eks. med fokus på nogle af de arter, man ikke har kunnet gå i dybden med. *Kvadratansvarlig/kvinde*

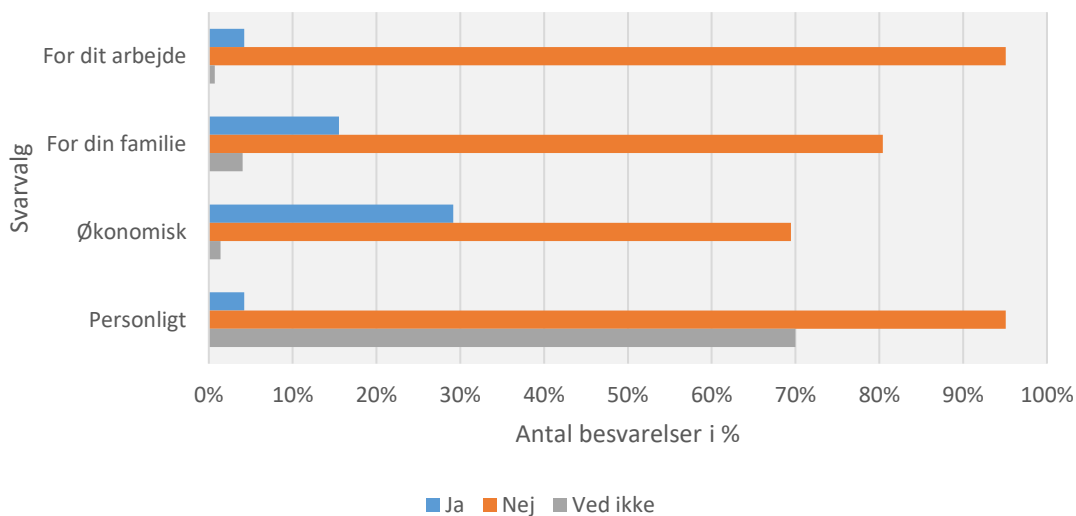
Det har omkostninger at være aktiv i DOF, men for de fleste deltagere i begge grupper vægtes omkostningerne ikke højt. Ca. en tredjedel mener, at der er økonomiske omkostninger, mens omkostninger for arbejde, familie og personligt ikke synes at spille den store rolle i forhold til det, deltagerne får ud af at være aktive.

Atlas

Figur 4a

Punkttællere

Figur 4b

Det virker som om, mange deltagere mener, at det er et spørgsmål om prioritering af fritid. Som en skriver ”Man bliver glad af at gøre en forskel, men man er mindre hjemme”, ”Omkostningen er positiv” eller anderledes formuleret ”Der er vel altid nogle omkostninger, men på den anden side, hvad ville man ellers lave?”. Andre skriver, at de prøver at lægge turene, så de generer familien mindst, og det meste kan gøres om morgenen, før familien står op. Flere laver tællingerne sammen med deres ægtefælle. De fleste nævner økonomiske omkostninger til transport: ”Det er ikke gratis at køre ud i området”, ”Bilkørsel i

forbindelse med arrangementer og andre opgaver suger da noget på økonomien”. Økonomien er dog ikke særligt vigtig for de fleste. Som en skriver, er det selvvalgt at køre ud til kvadraterne, ”Kørsel koster lidt, men det er en god hobby, så det betyder intet”, ”Vi tager alligevel ud, og ser en del på fugle”.

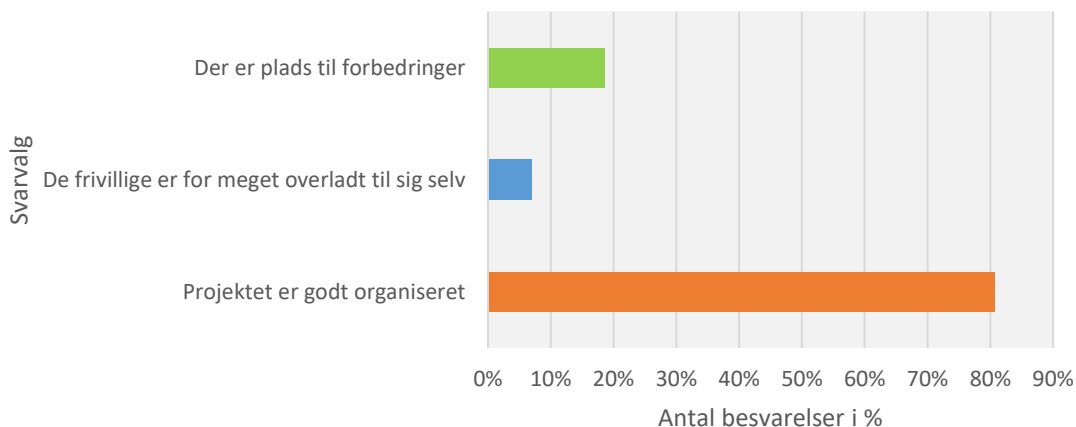
DOF gør det godt

Deltagerne i undersøgelsen er generelt meget tilfredse med den måde, både Atlasprojektet og Punkttællingsprogrammet er organiseret på. Der er nogle, der ikke er så glade for TimeTælleTurene, men langt de fleste synes, at de anvendte metoder til begge projekter er velgennemtænkte, og at dataregistrering og behandling af data fungerer fint. Igen er der ikke den stor forskel mellem de to grupper, selvom punkttællerne generelt er mest tilfredse.

Der gik sport i det

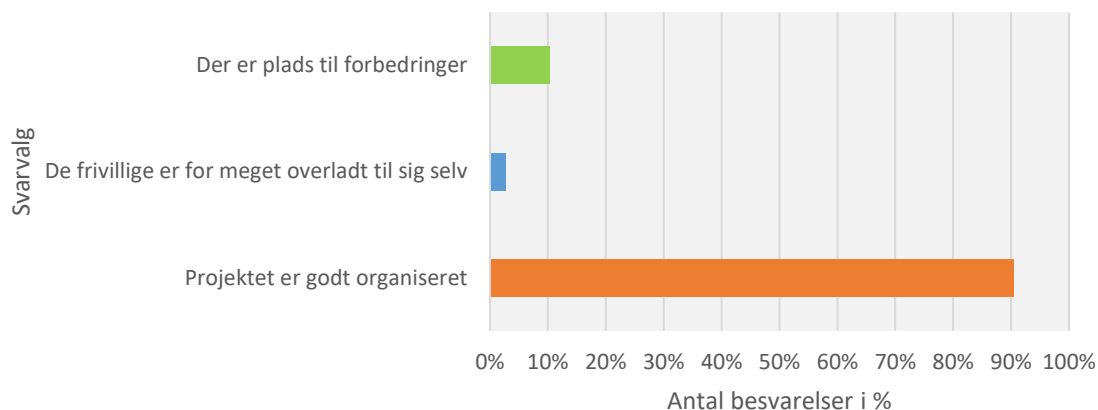
Jeg er i DOF, fordi interessen startede med fugle, så gik der sport i at finde nye arter, og det fortsætter. Det giver mening at være med til at sikre kortlægning, og så er det sjovt. Atlas har fået mig til at se ynglefugle. Projekterne kombinerer det nyttige med det sjove for en god sag. Fuglene er en god miljøindikator. Det, der fascinerer er også de tilfældige oplevelser, overraskelsesmomenterne ved f.eks. at se en Vende-hals, hvor man aldrig havde set en før. Jeg ved ikke nok om, hvad data bliver brugt til, men jeg regner med, de bliver brugt godt. DOF kunne godt være lidt mere offensiv. Det ville også være rart at vide mere om, hvordan data bliver brugt men det er ikke en høj prioritet. Punkttællingsprogrammet er ikke særligt socialt, men det betyder ikke noget for mig. *Punkttæller/mand*

Atlasdeltagerne svarer

Figur 5a

Punkttællerne svarer

Figur 5b

Selvom deltagerne langt overvejende er tilfredse, er der også kommentarer og forslag. Der er flere, der mener, at det ville være rart, hvis de kunne registrere data i feltet uden at være online. En Atlas III kvadratanvarlig skriver, at ”Programmering og udvikling af DOFbasen har været lidt på bagkant”, én nævner, at Atlas III er fint organiseret, ”hvis man har tid til lidt oplæring indimellem”, mens en tredje skriver, at ”der har været for lidt hjælp og information”. Andre bemærkninger er, at det er ”frustrerende, at man skal observere sang med mindst en uges interval”, og at ”ændringer af definition på ynglefugle midt i projektet var helt uacceptabelt”. En anden negativ kommentar er, at der har været for lidt hjælp og information, for lidt inspiration og fællesarrangementer, og at det kræver ”uforholdsmæssigt mange ture til samme lokalitet for at observere sang med en uges interval”. Mht. forslag til forbedringer nævner en atlas-kvadratanvarlig, at ”man kunne give besked, når andre end de registrerede tællere har været inde. Ofte opdages det længe efter” og ”jeg kunne godt tænke mig en lettere måde at indtaste observationerne på. Én skriver at ”Jeg synes generelt, projektet har været godt organiseret. Selvfølgelig kan man i bagkundskabens lys sagtens finde forbedringer, f.eks. har vi ikke været opmærksomme på de problemer, online-baserede projekter giver, hvor alle kan holde øje med alle”.

Blandt punkttællerne mener én, at det ville gavne projektet med flere fælles aktiviteter og småkurser, en anden skriver, at ”det er væsentligt, at indberetning af informationer sker nemt og uden for mange museklik”. Det er også vigtigt, at ”al vejledning og information er klart lagt frem fra starten”. Andre nævner, at ”DOF-hjemmesiden er ulogisk og uigennemskuelig”. Én mener at ”det er godt, man ikke står alene. Er der noget, man er i tvivl om, kan man ringe til Fuglenes Hus. De er søde til at hjælpe”. En anden mener, at selvom det faglige er godt organiseret, mangler der en personlig kontakt til Fuglenes Hus”. Der er også forslag til flere arrangementer for deltagere, ros til belønningsturene og ønske om bedre mulighed for at se egne resultater på hjemmesiden.

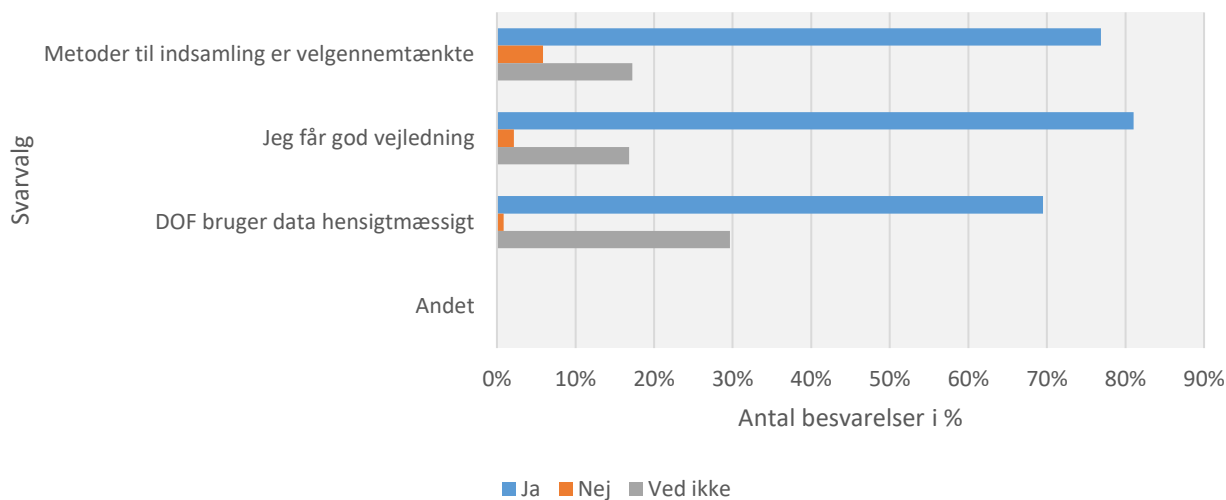
Velgennemtænkte metoder

Jeg kan godt lide, når tingene fungerer administrativt

Jeg er nok sådan en, der helst vil have at ting fortsætter, som de plejer. Jeg kan godt lide, når tingene fungerer administrativt. Jeg kan lide at være med til at samle data, og at de bruges politisk. Jeg er aktiv i naturbeskyttelse generelt og kan levere kvalitetsdata om fugle, der mangler på andre områder. DOF får utrolig meget positiv omtale i forhold til vores størrelse. Jeg er meget imponeret over DOF's arbejde. Det er rigtigt fint med belønningsture, det er godt at vi mødes og godt med en belønning. Der er ikke nok om skove, ornitologer gider ikke gå rundt i skoven, og den ændrer sig. Det skal vi have øje for i DOF. *Punkttaller/mand*

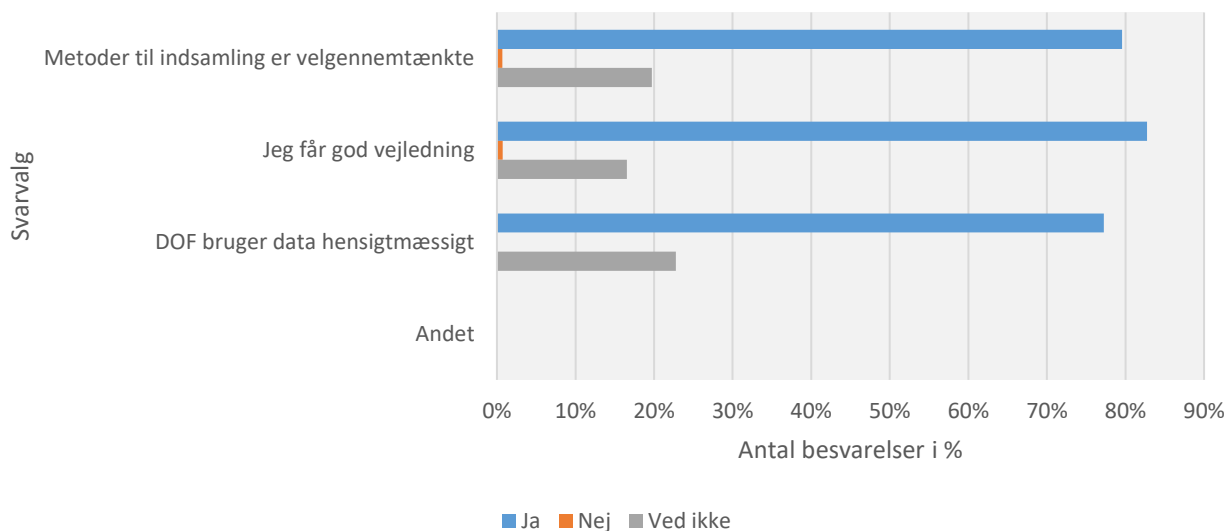
Næsten 80 % i begge grupper mener, at metoder til indsamling af data er velgennemtænkte, og endnu flere, at de får god vejledning. De fleste svarer også, at de tror, at DOF bruger data hensigtsmæssigt.

Atlasdeltagerne svarer

Figur 6a

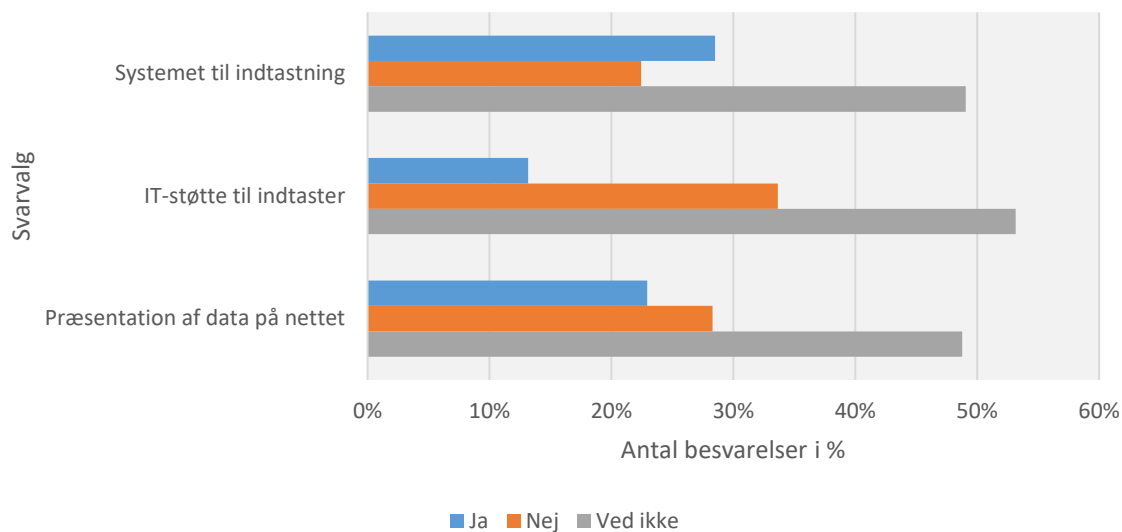
Til sammenligning punkttællernes svar

Figur 6b

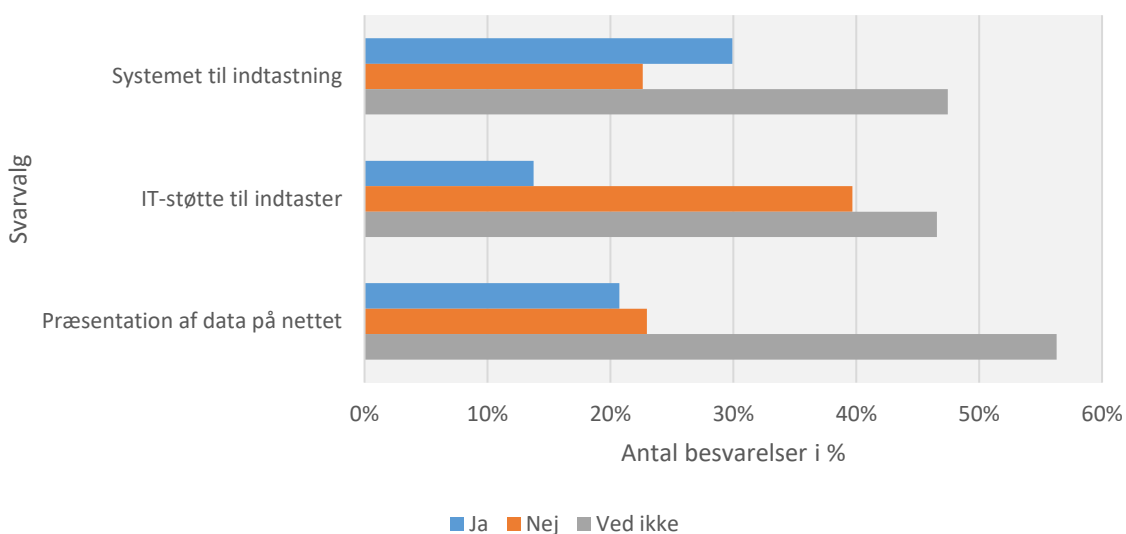
Trods den meget positive tilbagemelding, mener 30 % i begge grupper, at systemet til indtastning kan forbedres. Det er dog få, der ønsker IT-støtte til indtasteren.

Atlas

Figur 7a

Punkttælling

Figur 7b

Der er således overordnet tilfredshed med systemet til dataindsamling og præsentation, men med nogle bemærkninger og forslag. En Atlas III-kvadratansvarlig synes f.eks. ikke, modulet fungerer stabilt, og at det er ”overlæst” og besværligt at indtaste og bearbejde data, en anden at app’en ”til tider (har) været tung og umulig at arbejde med”. Det bemærkes også, at det er svært at rette data, dårlig mobildækning

gør det svært at indtaste i felten, og især indtastningen af TimeTælleTurene er besværlig. En roser DOF for ”lækker software. Det har været en fornøjelse at indtaste data”.

Flere punkttællere mener, det er for besværligt at indtaste på iPad, at det ville være rart, hvis man kunne gå direkte til egne kvadrater, og der burde være muligheder for at se egne resultater på hjemmesiden, og at ”DOFbasen er overindviklet”. Én skriver: ”For mig kræver det forudgående systematisering, før jeg taster resultater ind”.

Der er forslag til forbedringer. Én foreslår en kobling mellem atlasindtastninger og DOFbase-indtastninger, så der kun skal indtastes ynglefugle ét sted, én foreslår, at ”brugervejledninger skal være lettere tilgængelige oppe på siden”, én anbefaler at hyre en professional grafiker til rydde op i ”rodet på hjemmesiden”. Andre forslag er, at der skal være mulighed for at slette egne indtastninger, en punkttæller mener, at fuglelisten burde kunne sorteres alfabetisk, en anden at ”det for mig er blevet lidt en kæphest, at der bliver mere sammenhæng mellem DOFbase, punkttællingsmodul, atlasbase mv., så data indtastet ét sted uden videre overføres til det andet”, og at fuglelisten bør kunne sorteres automatisk. Endelig synes én, at ”systemet virker tungt og gammeldags”. Mht. dataindsamling udtrykker flere tillid til, at DOF har gennemtænkt metoder og bruger data hensigtsmæssigt, der er dog flere, der er usikre på, hvordan DOF bruger data udover til punkttællingsrapporten.

Mht. status og planer er der nogle få kommentarer. Bl.a. bemærker en atlaskvadratansvarlig, at ”har andre været og tælle i mit område, får jeg ingen besked herom og har derfor lavet flere nytteløse optællinger med dertil hørende udgifter”, en anden nævner, at de lokale koordinatore var ret usynlige i begyndelsen, men at det er blevet bedre, mens en punkttæller skriver ”jeg kunne godt ønske mig, at der også blev lavet en årsrapport på lokalafdelingsniveau”, og en anden, at han synes Punkttællingsprogrammet står lidt i skygge af Atlas III.

Langt de fleste synes, at de får den støtte fra Fuglenes Hus, de har brug for. Blandt de individuelle besvarelser er der flest kommentarer til den økonomiske støtte, men det virker ikke som om, der er ret mange, der forventer eller ønsker støtte. Når man ser bort fra det økonomiske, skriver en atlaskvadratansvarlig ”Jeg ved ikke, om jeg har brug for støtte. Jeg ved ikke, hvad Fuglenes Hus er, men det er sikkert min egen skyld. Jeg gør det bare så godt, jeg kan”, en anden, at ”Det er kritisabelt, at DOF ikke har gjort mere for at sikre sin egen logofugl viben mod jagt i Frankrig og Italien. Det er heller ikke OK, at man ikke er mere langt fremme med initiativer mod fugles kollisioner med el ledninger. DOF synger kun med på omkvædet, når medierne gør problemer synlige”, en efterspørger ”løbende aktiv information om hvilke arter, der skal eftersøges netop nu og her”, og en punkttæller mener, at han/hun ”gerne vil blive bedre til at kende fuglestemmer. Noget let på telefonen, hvor jeg kan øve fuglestemmer efter en liste, jeg selv har valgt”, mens en anden skriver, at ”de talmæssige værdier forstår jeg simpelthen ikke. Det er alt for teknisk for os med en ikke-akademisk uddannelse”.

Deltagerne mener også generelt, at deres indsats får nok synlighed. En punkttæller skriver: ”Der er vel ingen grund til, at specielt min indsats skulle være særligt synlig”; en atlasdeltager skriver ”Mine indtastninger kommer jo til at fremgå af statistikkerne, og det må vel være nok”, en anden ”Jeg interesserer mig ikke så meget for, hvor meget min egen indsats giver, men mere for det endelige resultat”. Selvom synligheden af den enkeltes indsats ikke vægtes højt, er der forslag til synlighed udadtil. En atlasdeltager efterspørger f.eks. bedre orientering til den brede befolkning om proces, formål og resultater, en anden synes, at HB bør være mere synlig, og en tredje, at projektet får for lidt spaltepads i Fugle og Natur og i Fugleåret. En punkttæller mener, at DOF godt kunne lægge mere pres på

samfundsdebatten for at forbedre naturen og fuglenes levevilkår. En mener, at DOF bruger data godt, men han ved ikke, om man kunne udbrede resultaterne fra punkttællingerne lidt ud til aviser og andre medier og læsere.

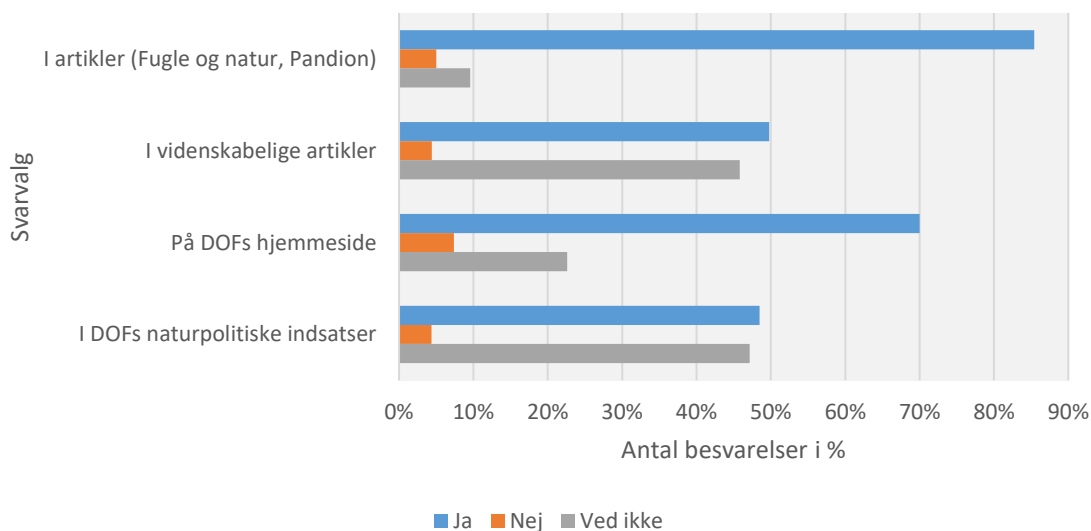
Jeg vil helst gøre opdagelserne selv

Jeg deltager i Punkttællingsprogrammet, fordi jeg er fuglekigger og interesserer mig for fugle. Jeg vil gerne bidrage til de imponerende resultater, punkttællingerne fører til. Jeg valgte at være aktiv i DOF, fordi det er den 'rene vare'. DOF passer mig godt, jeg er medlem i en lokalafdeling og har haft mange gode oplevelser og socialt samvær både i Danmark og udlandet. Jeg har haft så mange gode oplevelser, at det er svært at nævne én. Det er dejligt, når man efter lang tids observation pludselig ser en fugl, man gerne vil se. Jeg kan godt lide hele tiden at observere i et bestemt område og til forskellige tidspunkter. Det er mere interessant for mig end at køre et sted hen, hvor der er observeret en sjælden fugl. Fordi man kan lide fuglene, holder man også af den natur, de lever i. Mit indtryk er, at de unge ikke gider være punkttællere, de vil hellere ud og se efter sjældne fugle. *Punkttæller/mand*

Tiltro til DOF's formidling af data

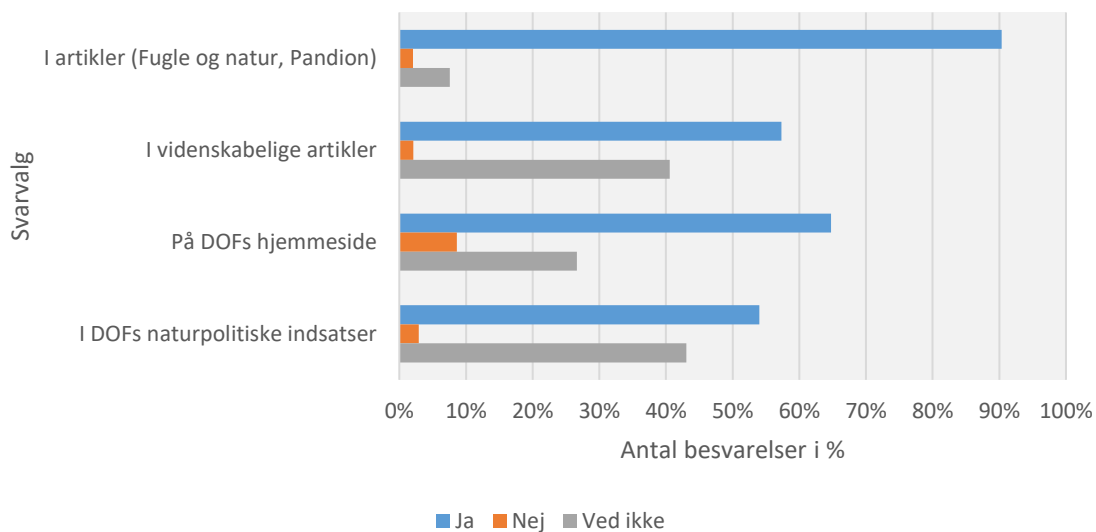
Langt de fleste har tillid til, at DOF bruger og præsenterer data hensigtsmæssigt, og de fleste har tiltro til, at de projektansvarlige ved, hvad de gør mht. at anvende data, og at de bliver anvendt på rette vis. Det bemærkes dog af en kvadratansvarlig, at "Vi hører sjældent om myndighedernes resultater på grundlag af DOF's indsamlede data". Mange synes ikke selv, de ved ret meget om, hvordan data bliver brugt, og hvor stor betydning, de har i forhold til fuglebeskyttelse, og det er svært for dem at bedømme, om de bliver brugt godt nok. Det er mulighed den usikkerhed, der afspejles i tallene nedenfor. Igen er tendenserne ret ens i de to grupper.

Atlasdeltagernes svar

Figur 8a

Punkttællernes svar

Figur 8b

De fleste er tilfredse med den måde, DOF formidler sine projekter i DOF's medier på, frem for alt i Fugle og Natur, selvom nogle mener, at der godt kunne være flere artikler om Atlas og "mere spalteplads i Fugle og Natur og i Fugleåret", og at punkttællingsdata burde formidles lidt mere bredt. Der er mindre tilfredshed med formidlingen via videnskabelige artikler og DOF's andre medier, muligvis fordi det virker som om, en del ikke ved, hvordan DOF bruger data og derfor ikke har det store kendskab til det videnskabelige arbejde.

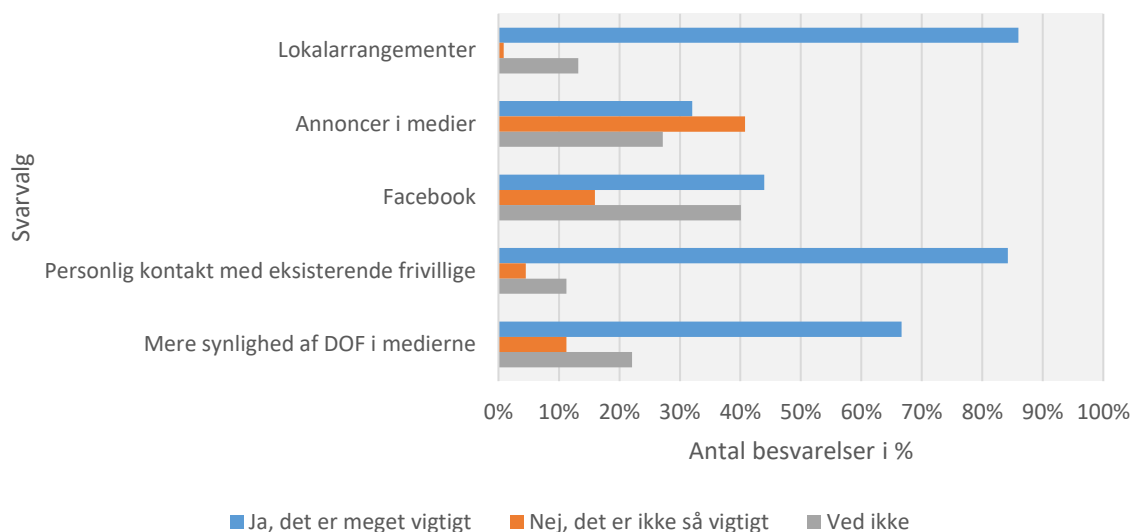
Blandt de individuelle besvarelser er der i det store hele tiltro til, at de projektansvarlige bruger data på den rigtige måde. En atlasdeltager har ikke set videnskabelige publikationer for Atlas III, en anden nævner, at han ikke ved i hvilket omfang, data bruges i videnskabelige artikler, én mener, "der er for lidt præsentation af data", og en anden efterspørger "mere i Fugle og Natur. Den gode historie" og synes, at præsentation af data er for "teknisk og faktuel". En anden atlasdeltager synes, at "det er så stort et projekt, at det godt kunne fylde mere i medlemsbladene på bekostning af en masse ligegyldigt populærstof", andre, at der ligger store uudnyttede datamængder. En opfordrer DOF til at "gå mere på krigsstien i samarbejde med f.eks. DN". Det nævnes også, at det er "beklageligt, at der ligger mange analysemuligheder i DOFbasen, der ikke udnyttes".

En punkttæller mener, at usikkerheden på indekserne bør gøres mere tydelig med synlig præsentation af resultaterne, en anden, at de årlige rapporter godt kunne trænge til en "gennemgribende opdatering. Nu virker det som om, de er ens hvert år". Der burde også være mere presseomtale og "Det er ikke muligt at følge brugen af data naturpolitisk, men jeg har tillid til, at DOF bruger data fornuftigt".

Personlig kontakt er det vigtigste

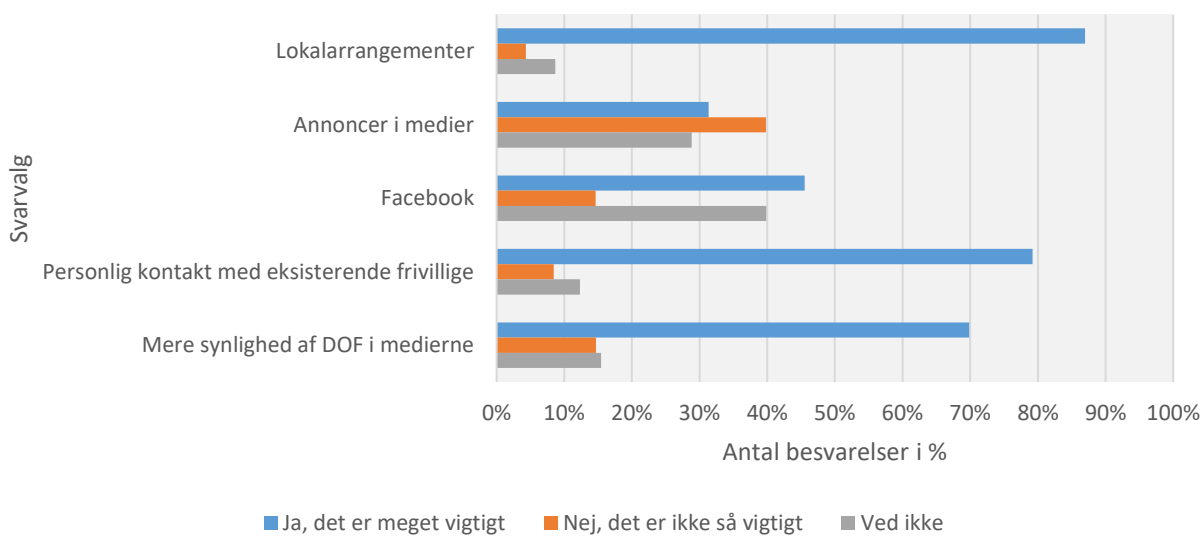
Der er stor bevidsthed om, at DOF skal tiltrække nye og gerne yngre frivillige til at fortsætte det gode arbejde med at indsamle data. Langt de fleste mener, at lokalarrangementer virker bedst til at tiltrække nye, mens Facebook og annoncer vægtes relativt lavt.

Atlasdeltagernes svar

Figur 9a

Punkttællerne svarer

Figur 9b

Blandt forslag til at tiltrække nye nævnes lokalafdelingernes netværk, mere offentlig synlighed, mindre nepotisme i foreningen, flere bearbejdnings af rådata, personlig kontakt og modtagelse, lokalarrangementer, natursommerskoler for unge, og ungdomslejre. En punkttæller skriver, at han som lokalkoordinator har de bedste erfaringer med personlige kontakter, hvorimod ”vi har brugt en del tid på at hverve gennem Facebook, men vi har stort set intet fået ud af det”. En skriver negativt, at ”DOF er stadig en meget elitær forening. Mange føler sig ikke godt tilpas i det miljø. Bestyrelsen er stort set selvsupplerende, så man skal nok tie stille, når der rent proforma bliver spurgt, om der måske var ’andre forslag’ ved generalforsamlingen”. En foreslår, at man giver folk mulighed for at melde sig til nogle helt konkrete opgaver”. En atlasdeltager mener, at DOF skal meget mere op på barriererne og markere sig mere tydeligt også i medierne, en, at der skal være ”veldefinerede opgaver, der svarer til forskellige kompetencer”. En punkttæller skriver, at ”jeg oplever det som en barriere for lokale aktiviteter, at f.eks. ture i København er lagt i et privat firma. Vi kommer ikke ud med vores medlemsaktiviteter lokalt”. Én roser DOF Ung for at gøre det ”supergodt. De kan inspirere resten af DOF”. Én skriver, at der er brug for et ”socialt element og gruppeaktiviteter med erfarne feltornitologer”.

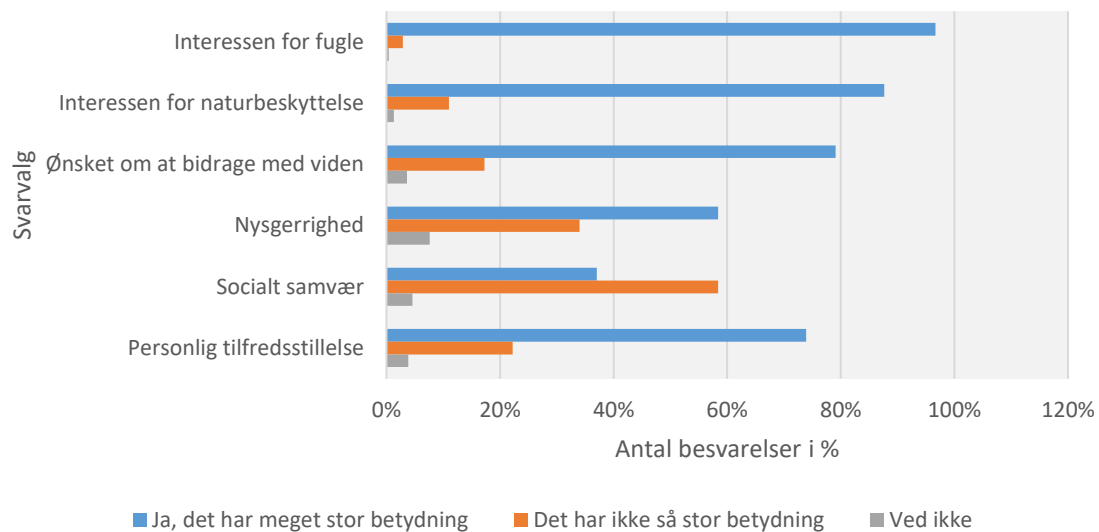
Fugle og viden i centrum

For størstedelen af deltagerne i undersøgelsen er projektets emne afgørende for deres fremtidige deltagelse i et DOF-projekt efterfulgt af organiseringen af projektet og omfanget af den forventede indsats. Interessen for at beskytte fugle vægtes som den væsentligste grund til at deltage i et nyt projekt.

Det sociale fællesskab er vigtigt

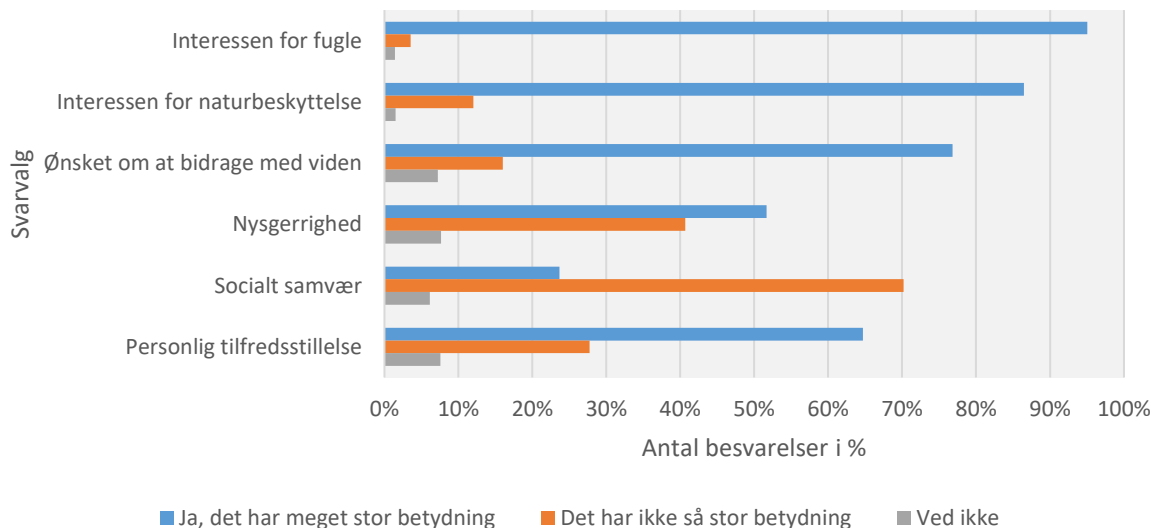
Interessen for fugle er den vigtigste motivation, men også det sociale samvær, der spiller en stor rolle, og det er der meget af, der hvor jeg er aktiv. Det sociale fællesskab er vigtigt, fordi man lærer så meget af det. Jeg bliver ved med at lære nyt og har set, hvordan mine data bliver brugt. *Punkttæller/kvinde*

På spørgsmålet om, hvad der er den vigtigste motivation til at deltage i et nyt projekt, svarer atlasdeltagerne:

Figur 10a

Til sammenligning svarer punkttællerne:

Figur 10b

Blandt de individuelle besvarelser nævnes, at ”projektet skal have betydning for fuglenes beskyttelse”, ”Nogen må indlede en trend for de unges fokus på naturværdier og større fortrolighed med vores natur”, ”det vigtigste er, om jeg som middelmådig feltornitolog føler, at jeg er i stand til at løfte opgaven rimeligt”, ”Det ville være optimalt, at et nyt projekt foregår i en social ramme ligesom Atlas III”, ”et væsentligste

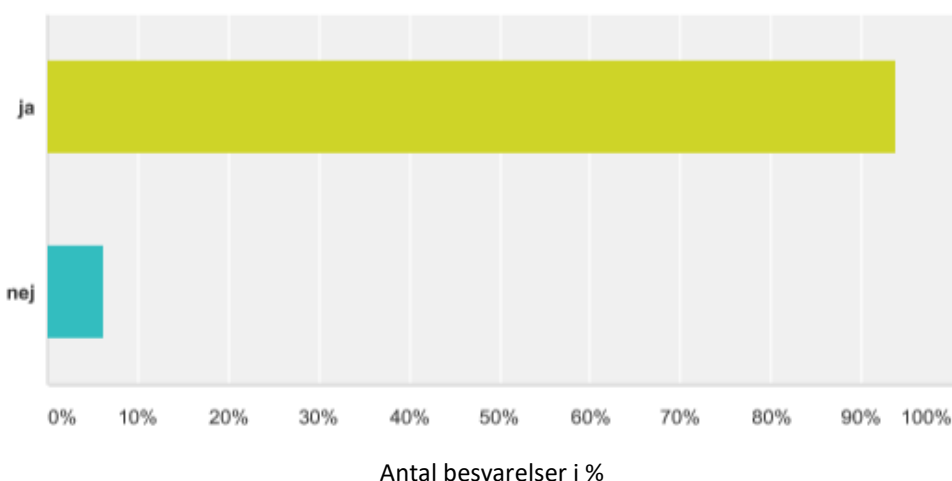
for mig er, hvad projektet drejer sig om. Hvis det primært drejer sig om at være social og tiltrække nye medlemmer, tror jeg ikke, jeg deltager”, ”Hvis jeg skal bruge tid på et projekt, skal det have et fagligt formål”. Det, der kunne afholde deltagerne fra fortsat at være aktive, er ifølge en punkttæller, ”medlemshvervekampagner vil jeg ikke medvirke i. Min interesse går på det fuglefaglige”, mens en anden skriver, ”emnet er altafgørende. Jeg regner med, at DOF er en forening, jeg er kommet ind i for at blive”. En atlasdeltager skriver, at det er afgørende, om ”jeg føler, jeg kan matche forventningerne i et nyt projekt. Det må gerne have opgaver til forskellige kompetencer”, mens en anden mener, at ”aktiviteter rettet mod hr. og fru Jensen orker jeg ikke bruge kræfter på. Det skal have et feltrettet fokus”, og ”det er vigtigt, at der gives feedback og der sker en anvendelse af projektets resultater”.

Evidensbaseret fuglebeskyttelse er vigtig

Jeg er aktiv i Atlas, fordi den viden, jeg indsamler, kan bruges til noget for fuglenes skyld. Jeg tager for givet, at det betyder noget, at der er data, og at data er relevante og bliver brugt. Jeg er aktiv i DOF, fordi det er en målrettet organisation og mere professionel end mange andre foreninger. DOF har bredde uden at være for bred. Jeg vil gerne deltage i et lignende projekt fremover og arbejde med tællinger i afgrænsede lokaliteter. Foderbrættællinger opfatter jeg dog som lidt usystematisk. Det betyder rigtigt meget for mig at være del af et projekt og have den systematiske tilgang til mit fuglekiggeri. For at tiltrække nye kunne vi invitere dem til at gå sammen med erfarne. Det ville også være en mulighed for nye at begynde i en mindre lokalitet og så rykke op i et større, når de har mere erfaring. Nogle fuglekiggere kan være nogle hårde typer, man kan let blive sat på plads. Man skal tie stille i mange år, før man vover at sige noget, det skræmmer nok nogle væk. *Kvadratansvarlig/mand*

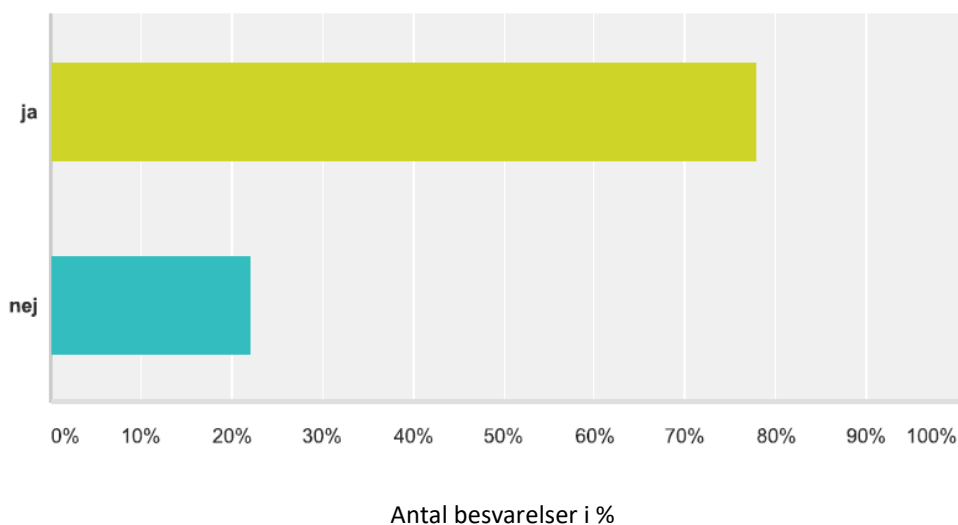
Lyst til nye projekter

Næsten alle deltagerne i undersøgelsen ønsker at fortsætte deres engagement i DOF's projekter. På spørgsmålet ”Kunne du forestille dig at være aktiv i et nyt DOF-projekt? ”, ser fordelingen af atlasdeltagernes svar sådan ud:

Figur 11a

Punkttællerne viser lidt mindre interesse, men langt de fleste vil gerne fortsætte i et nyt projekt.

Figur 11b

De i alt 36 forslag til nye projekter viser deltagernes store interesse. Projektideerne går i forskellige retninger, men kan kategoriseres i fire forskellige emnegrupper:

- Fugle og naturbeskyttelse:
Beskyttelse af fugle i Danmark, naturforarmelse, fuglenes trivsel, fugle under pres i skov og landbrug, beskyttelse af reder, udvikling af naturskove, betydning af økologisk landbrug for fuglebestanden, internationalt arbejde for trækfugle og stop for fugle drab
- Udnyttelse af data:
Bedre og mere bearbejdning af eksisterende data, validering af data, forbedring af DOFbasen, fortsættelse af databasen
- Indsamling af data:
Atlas IV, Punkttællingsprogram, fokus på/forvaltning af sjældne ynglefugle, agerlandets fugle, havfugle, hedefugle, engfugle, havefugle, totaltælling af f.eks. nattergale
- Forankring i lokalsamfundet:
Lokale projekter, undersøgelse af små lokale biotoper, lokalregistrering, caretakerprojekter, mini-caretakerprojekter for børn og andre projekter til inddragelse af lokalbefolkningen, unge, børn og landmænd

Konklusioner og tanker til fremtiden

Motivationsundersøgelsen kan med sin relativt høje svarprocent anses for at være repræsentativ for en bestemt gruppe af DOF's medlemmer, nemlig de aktive fuglekiggere i DOF's feltprojekter. Det bekræftes af, at svarene i den kvantitative del af undersøgelsen underbygges af de personlige svar på enkelte spørgsmål og interviews. Deltagerne er næsten alle meget glade for at være aktive i DOF og ønsker via

deres deltagelse at bidrage til viden om fuglene. De ønsker ikke de store forandringer; til gengæld vil deltagerne meget gerne forsikres om, at de kan fortsætte det gode arbejde i et videnbaseret projekt. Der er dog også nogle spørgsmål, DOF kan arbejde videre med, gerne i samtale med de medlemmer, der er interesseret i at samle data. Der er f.eks. ikke så stor viden om, hvad DOF bruger sine data til politisk og videnskabeligt, og der er ikke helt nok information om DOF's indsatsområder og aktiviteter i alle lokalområder, f.eks. i form af artikler i lokalaviser. Undersøgelsen giver et fingerpeg til projektledere og koordinatore om, hvor der er plads til forbedringer. Den lægger også op til fortsat at tale med og hente inspiration hos de aktive projektdeltagere.

Det er nødvendigt for naturbeskyttelse at have viden

Jeg valgte DOF, fordi jeg mest er til fugle. Jeg kan godt lide, at der er mulighed for georeferering, der kan bruges i det europæiske atlas, og at samle viden om indikatorarter for opfyldelsen af biodiversitetskonventionens mål. Data kunne blive brugt mere, men de bliver brugt godt til formidling. Jeg vil gerne fortsætte, f.eks. i et projekt med TimeTælleTure. Jeg kan godt lide, at nye IT funktioner giver mulighed for nye aktiviteter. DOF burde se lidt mere på, hvad der er behov for i samfundet, og hvad diverse myndigheder efterspørger. Jeg er mere interesseret i observationer end i resultater. Dem ser jeg på, når rapporterne kommer ud. *Kvadratansvarlig/mand*

Annekser:

Annex I

Forslag til kommende projekter

Der kom 36 forslag til kommende projekter, der kan tjene som inspiration til DOFs fremtidige ansøgninger og aktiviteter. De er listet tilfældigt nedenfor.

1. Et projekt a la punkttællingsprojektet, men med et andet emne, der er problematisk for fuglenes trivsel, f. eks. rekreativ forstyrrelse eller forskellige former for naturforarmelse.
2. Hvordan får man flere folk interesserede i fugle og natur? Kan man lave samarbejdsprojekter med skoler? Hvordan er det med bynære naturområder? Hvordan bevares landbrugslandets fugle og natur? Er skovene under pres i forhold til effektivisering af skovdrift? Hvad med skovens fugleliv? Internationalt samarbejde om at få stoppet fugletræd.
3. Jeg ville gerne være bedre naturpolitisk klædt på, da mange sidder i mere eller mindre politiske udvalg og må forsvare f.eks. tekniske anlæg i den åbne natur.
4. Bearbejdning af alle gamle trækdata, hvoraf mange fremgår af DOF-Basen. Data bearbejdes ikke nok.
5. DOFbasen. Det vigtigste instrument i DK til administration af fugleområdet. Den skal forblive valid, den skal bruges og den skal være kendetegnet for DOF. Forbedre indtastning, validering af data, præsentation af data mv.
6. Forbedring af DOFbasen, så der er mere til feltornitologerne. Lister, galleri, kommentarer osv.
7. Organiserede togter ud i de danske farvande for at øge viden om havfuglenes forekomst i alle hjørner af det danske søterritorium.
8. Mere fokus på de sjældne arter (både yngle- og raste-) og deres levesteder, inden de bliver rigtig sjældne. Videreførelse af caretaker ordningen.
9. Spurvehøg og duehøg; status og udvikling; Agerlandets fugle; status og udvikling; Hedelærken og forvaltning af kysthede
10. Internationale projekter f.eks. i Middelhavsområdet og Afrika med fokus på trækfugle
11. Lokale projekter, hvor de usynlige "kratuskere" kommer på banen med deres viden/obs. Børn og unge lokalt/ familier
12. Punkttællingsprogrammet
13. Evt. økologisk drevet landbrug overfor konventionelt landbrug og urørt skov overfor konventionelt skovbrug
14. Specifikke undersøgelser af små lokale biotoper. Det kunne måske være i samarbejde med en skoleklasse, spejdergruppe - en slags mini Care taker.
15. Atlas IV, punkttællinger, rovfugle e
16. Gråspurven, foderbrættet, fuglekasser, engens fugle
17. Lokalitetsregistrering, som den L.Ferdinand stod bag for 40-50 år siden
18. Ud i statsskovene for at finde reder til beskyttelse per gps
19. Information til landmænd om, hvor de kan gøre bare en lille indsats, som kan hjælpe på biodiversiteten.
20. Omfanget af fugle i vores skove. Evt. udvalgte skove - ny skovrejsning, udlægning af naturskove m.m.
21. Beskyttelse af fugle i DK. Vindmøller, jagt, elledninger, giftstoffer, mm., som DOF ikke gør nok for!
22. Et projekt, som kan anvendes i fugle- og naturbeskyttelse, gerne med en eller anden form for dataindsamling eller registrering af adfærd;
23. Den økologiske andel af landbrugsarealet stiger - hvilken betydning har/får det for antallet af fugle og antal arter;
24. Vi har planer om et lokalt (i Sønderjylland) projekt, hvor vi vil få lavet lokalitetsafgrænsninger i DOFbasen;
25. Lokalitetsregistrering med fotodokumentation af især smålokaliteternes udseende;

26. Boligbirding på landsplan, dvs. for den almindelige fuglekigger;
27. Overvej at lade Atlasbasen fortsætte, så der fortsat kan indtastes observationer i eksisterende kvadrater og dermed trends over fx 10 år;
28. Hvordan påvirker aldersbetinget hørenedsættelse hos optællerne optællingsresultaterne, herunder de langsigtede beregninger af bestandsændringer i Punkttællingsprogrammet;
29. Lokalitetsprojekter. Småbiotopsundersøgelser;
30. Opfølgning på Atlas II 'småbiotoper'. Disse tal kan direkte sammenlignes, hvis man genbesøger lokaliteterne.
31. Vadefugle - hvor skidt står det til. Om 5 år.
32. Længerevarende opfølgning på de 18 arter + evt. flere
33. Organiser projekterne omkring publikationen Fugleåret (der automatisk burde sendes til alle medlemmer);
34. Fortsætte med tællinger i "sit" kvadrat, hvis der er interesse, evt. som punkttællinger
35. En art Per år, hvor man simpelthen laver en totaldækning af nattergale. Her kunne der så udtænkes nye tiltag med hvordan, hvornår osv. I tætte bestande kan man ved hjælp af sonogrammer se forskel på forskellige hanner osv. i hu kommende Thorbjørn Eriksens opgave om rørdrummer;
36. Kvalificeret optællinger af ynglefugle - f.eks. bedre forståelse af variationen i yngletidspunkterne for vore vandfugle - som udgangspunkt for det fortsatte arbejde med danske fuglelokaliteter. Et vinterfugle-atlas.

